

Nivell psíquic dels estadistes

Estem en una autèntica democràcia? Quines mans la tenen en custòdia? Poden haver-hi polítics honrats avui en dia? Que ha canviat en la política últimament? Quines característiques hauria de tenir un polític eficaç?

Churchill deia: “la democràcia es el pitjor dels sistemes polítics a excepció de tots els altres”

Si volem obtenir la puresa de la democràcia hem de desenvolupar altres mecanismes per assegurar-la.

De moment partim de la base de que la nostra democràcia es la continuació d’una dictadura franquista. Una democràcia en la qual de cop i volta els que havien estat participants d’un regim sanguinari, de la nit al dia es varen convertir en “demòcrates”. La constitució va ser feta a punta de canó com be explica Enric Casulleres en un interessant carta publicada darrerament.

El sistema electoral actual de llistes tancades en el que no podem votar a les persones sinó als partits, no garanteix que arribin els millors a dalt de les organitzacions públiques.

Analitzem l’article d’en Jordi Puntí, (El Periódico, 5 de novembre del 2012) a on explica el que va llegir recentment a la revista The New Yorker. Parla de l’empresa d’assessorament Campaigns Inc. que va crear el matrimoni nord-americà: Clem Whitaker i Leone Baxter a l’any 1933. Una empresa que volia aconsellar candidats a les eleccions. Era la primera vegada que això passava. El seu lema era “Cada votant, un consumidor” i per fer rutllar el negoci van contractar escriptors de discursos, enquestadors, publicistes... Tot això que avui sembla tan normal.

Durant anys Whitaker i Baxter van treballar gairebé exclusivament per als candidats republicans, que s’adaptaven millor a la seva ideologia. Els republicans estaven instal·lats al poder des del primer dia, ningú els discutia res, i aleshores l’escriptor Upton Sinclair va decidir presentar-se com a candidat demòcrata. Era un autor d’èxit, que proposava una reforma social, i podia guanyar. Contractats pels republicans, Whitaker i Baxter van idear una campanya perversa. Agafaven citacions de les novel·les de Sinclair i les publicaven a portada del diari de Los Angeles, com un anunci i amb el seu nom a sota. Eren frases tretes de context, en què algun personatge malparlava de la religió, del matrimoni, de la joventut, però semblaven opinions del mateix Sinclair. Va guanyar el candidat republicà, esclar.

Aquesta manca d’escrúpols de Whitaker i Baxter es va anar refinant en una sèrie d’idees que avui la majoria de campanyes electorals segueixen. “No expliquis gairebé res; com més coses saben els electors, més difícil és que et votin. Repeteix el mateix un cop i un altre. Simplifica. Hi ha dues maneres de fer interessant una campanya: convertint-la en un combat o en un espectacle; si no pots lluitar, busca l’espectacle”. El resultat, és que la mentida i la manipulació es converteixen en armes electorals i es menysté al ciutadà.

El 1930 Joseph Goebbels un personatge malèfic que es nomenat ministre de la propaganda per Hitler, crearà les bases del màrqueting polític que prevaldran fins els nostres dies i que, més tard, estaran reforçades per l'aparició dels mitjans audiovisuals de comunicació massiva (Veieu gràfic adjunt 1). El seu mètode de manipulació de l'opinió pública per difondre la propaganda nazi inclou sentències com: "Tota propaganda ha de ser popular, adaptant el seu nivell al menys intel·ligent dels individus als que va dirigida. La capacitat receptiva de las masses es limitada i la seva comprensió minsa; a més tenen gran facilitat per oblidar. Quant més gran sigui la massa a convèncer, més petit ha de ser el esforç mental a realitzar. La propaganda ha de limitar-se a un número petit de idees i repetir-les incansablement. Si una mentida es repeteix lo suficient, acaba per convertir-se en veritat. Com mes grossa es la mentida que un diu, més fàcil es que tothom se la cregui".

Des de aleshores els actes polítics es converteixen en espectacles trepidants, amb eslògans simplistes (fes el salt...l'altra forma d'anar fent...el canvi que s'espera...i tant si podem...), molt soroll, llums, colors, banderes, etc. Confontent la propagació reflexiva de les idees amb el bullici. Qui es llegeix el programa polític del partit al que vota?

On hem arribat? Us imagineu que ara descobríssim que la frase creada i repetida de Lluís Companys: "Tornarem a lluitar, tornarem a sofrir, tornarem a vèncer." L'hagués fabricat un aprenent de sofista en una agència de propaganda i que de la mateixa manera que s'aplicava a conceptes polítics gairebé sagrats, en cas de no vendre-la a la primera, l'haguessin utilitzat per fer la promoció d'un producte per matar escarabats? Abans això era impensable i ara es el pa de cada dia. (Veieu gràfic adjunt 2)

Veient la manipulació que va representar per la gent el ideari nazi i totes les seves greus conseqüències, el reconegut sociòleg Erich Fromm publica el 1941 el seu famós llibre "La Por a la Llibertat" en el que cercava una explicació de perquè era possible arribar a distorsionar de tal manera l'opinió pública. Va arribar a la conclusió de que l'esser humà te por a ser lliure, a prendre decisions. Fusionant-se amb la massa, esdevé anyell, tot es fa més fàcil. La llibertat implica estar sol en un món problemàtic. Decidir quins camins hem de prendre implica analitzar l'entorn i per a analitzar cal dubtar. El dubte és intranquil·litat i el sentiment de pertànyer a un col·lectiu, de ser constantment guiat, és reconfortant.

De fet, recordant la famosa escultura de Rodin, El Pensador, ens adonarem de que pensar requereix un esforç i no tothom està disposat a fer-lo.

Per altra banda, tendim a donar per bons i aptes als polítics que ens governen sense posseir proves de si ho son. Doncs mentre avui en dia per a qualsevol feina ens fan un reguitzell de proves i test qualificadors per esbrinar si som aptes, en les persones que configuren l'alta política ens hi despreocupem. Així com tothom s'indignaria sinó es sotmetés a minucioses proves un xofer que vol conduir un autobús, ningú pensa que s'hagi d'examinar a aquells que ens governen.

Per il·lustra-ho tenim l'anècdota d'un jerarca de l'imperi espanyol a qui van dir-li: "A tu en Franco t'ha fet ministre d'agricultura i no saps ni com es planta un nap, ni distingeixes be un conill d'una vaca? I ell va contestar sense immutar-se: "Otros mas burros que yo lo han sido".

No es d'estranyar que en el passat fos prohibit mirar a la cara dels governants, per no treure conclusions dels rostres il·lustres que tenien al davant. Encara que, sense anar més lluny, tenim el president Rajoy que ha estat titllat com el més incompetent de tots els que governen avui en dia Europa.

Sortosament a Catalunya hem tingut un reguitzell d'autèntics polítics. Models de compromís, ètica i sinceritat. Els seus discursos eren fets per ells mateixos, eren persones de paraula, donaven la cara, carismàtics, amb expressivitat, capacitat de contagi anímic i capacitat d'inspirar confiança: Macià, Companys, Prat de la Riba amb la seva Mancomunitat, Pau Claris, etc.

No fa encara un segle l'eminent psiquiatra i capdavanter de la Unió Catalanista, Domènec Martí i Julia s'enorgullia de poder dir que a Catalunya no hi havia el vici de la beguda. Doncs avui en dia la gent es despreocupa si li diuen que l'alcalde d'una de les nostres ciutats aixeca el colze sense parar, i quan es comenta ningú se sent estranyat, i com si embriagar-se tingues poca importància, diuen: Això rai, pitjor es el seu germà que es drogoaddicte!

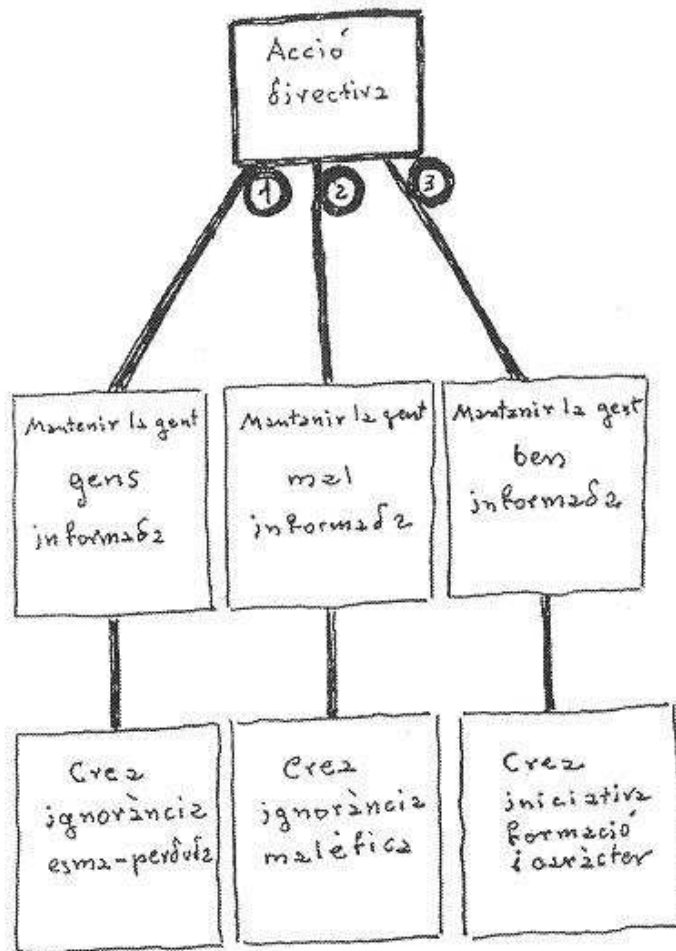
Tenim alterada l'escala de valors? Quan parlem d'alts dignataris que no s'aguanten ni apuntalats amb canyes, de limitades i exhaurides condicions, ens limitem a pensar: i si dimiteix, qui hi ha per ocupar el seu lloc?

Carles M. Espinalt deia: "L'ésser humà en general no viu feliç pensant, sinó que viu feliç pensant que n'hi ha un altre que ho fa per ell." Així doncs, impliquem-nos en la política del nostre país i tinguem el criteri ben format per poder discernir els que de forma autèntica poden governar-nos i no ens deixem influenciar pels aprenents de Goebbels que volen desorientar-nos.

Carme Camins. Doctora en Psicologia.

Palamós, Granja Cristall, 16 de novembre del 2012

Adjunts: Gràfics de Carles M. Espinalt citats en l'exposició:

Estudi psicoestètic
entre
acció directiva
i
formació de la gent

Teocràcia

Aristocràcia

Mesocràcia

Democràcia

Imagocràcia

**Estudi psicoestètic de les fomentacions
socials de la direcció humana**